టేబులోళ్ళు

-ఆచార్య కొలకలూరి ఇనాక్

చిన్నిగాడు నేల నుంచి ఎంత ఎత్తున్నాడో, అంతెత్తు వాడి చేతుల్లో ప్లేట్లు ఆకాశంలోకి ఉన్నాయి.

వాడు సర్కస్‌లో తన శక్తియుక్తులు ప్రదర్శించేవాడు కాడు. హోటల్ సర్వర్. పన్నెండేళ్లుండవు. ఉంటే వయస్సుకు తగ్గ పెరుగుదల లేదు. ఎందుకు లేదు? చెప్పరేం! ఆరోగ్యం బాగానే ఉంది. బహుశా కవులు చెబితే జీవితం బరువు మోయలేక కుంగిపోయాడంటారు కాబోలు.

చలికాలం - డిసెంబరు నెల చలిలో - పొద్దున్నే లేచి చన్నీటితో స్నానం చేసి, పూజ చేసి, తల నున్నగా దువ్వుకొని బొట్టు పెట్టుకుని, ఉతుక్కొన్న చొక్కా నిక్కరు వేసుకొని ముచ్చటగా ఉన్న చిన్ని ముద్దుగా ఉన్నాడు.

ఒక్కొక్క ప్లేటు ఒక్కొక్క కస్టమరు ముందు పెడుతూ. వాడు సందేహించలేదు, అడగలేదు. సర్దలేదు. ఆరు టేబుళ్ల మీద ఇరవై నాలుగు మందికి. వాళ్లేమి ఆర్డరు చేశారో అదే ఇచ్చి, చేతులకు అంటుకొన్న పుణ్యం ఇంత వద్దు అనుకొన్నాడేమో తుడుచుకో సాగాడు.

నీళ్లు అంటే ఇచ్చాడు. చట్నీ అంటే తెచ్చాడు. సాంబారు అంటే వేశాడు. ఏడు కాఫీ, మూడు బ్రూ అన్నాడు. క్షణంలో తెచ్చాడు. అరక్షణంలో అందించాడు. తెచ్చేటప్పుడు గాని, ఇచ్చేటప్పుడు గాని, కాఫీ కాని, బ్రూ కానీ తొణకలేదు. చుక్క జారలేదు. పడలేదు. పది కప్పు సాసర్లు ఒకే సారి తెచ్చాడు. కాఫీ అడిగిన వాళ్లకు కాఫీ, బ్రూ అడిగిన వాళ్లకు బ్రూ ఇచ్చాడు.

స్పూన్ అంటే ఇచ్చాడు. చక్కెరంటే వేశాడు. డికాక్షన్ అంటే తెచ్చాడు. పాలంటే పోశాడు. బిల్లంటే రాశాడు. చించాడు. నీటి చుక్క అంటించాడు. టేబుల్‌కి అతికించాడు.

చిన్ని ఎందుకో కస్టమర్లను పాసెంజర్లు అంటాడు. వచ్చే వాళ్లు వస్తున్నారు. తోవ ఇస్తున్నాడు. పోయేవాళ్లు పోతున్నారు. తోవ చూపుతున్నాడు. పోయేవాళ్లకూ నమస్కారం. 'రేపు రండి సార్' వచ్చేవాళ్ళకూ నమస్కారం 'లోపలికి రండి సార్.'

నవ్వూ, వాడూ కలిసే పుట్టారో, వాడు పుట్టగానే, వాడి ముఖం మీద నవ్వు పుట్టిందో, నవ్వును చొక్కా నిక్కరులాగా ఉతికి ఆరేసుకొని, పొద్దున్నే ముఖానికి వేసుకొన్నాడో తెలియదు కాని, వాడి ముఖం నిండా నవ్వు ఉంది. అది శరీరమంతా వ్యాపించింది. వాడు నడుస్తుంటే నవ్వు నడుస్తున్నట్లుంటుంది. ఉండదు మరి! కవి ప్రవేశించాడు.

'కవిగారూ! నమస్కారం - రండి సార్ ఇవాళ ఆలస్యం అయిందే! గురూగారు పొద్దున్నే నిద్ర లేవలేక పోయినట్లున్నారు. నిద్రమత్తు వదిలినట్లు లేదు అని మీతో అనకూడదు. నిద్ర పరిష్వంగ సుఖం వదులుకోలేక దాన్ని వాటేసుకొని హోటల్‌కి వచ్చినట్లున్నారు. దానికి వేడివేడిగా ఏం తినిపిస్తారు? మీరేం తింటారు?'

కవి చిన్ని భుజం తట్టి, బుగ్గ నిమిరి, వంగి నుదురు ముద్దాడి నిద్రను భుజాల మీదికి లాక్కుంటూ, ఆవులిస్తూ 'పొద్దున్నే నీ ముఖం చూస్తే సర్వపాపాలు గాలిపటాలై ఎగిరిపోతాయిరా చిన్నీ' అని, ఆవులింతను కొనసాగించాడు.

కవిగారు లాల్చీ పైజామా, రామరామా, వదలరు. అతన్నొస్తే అవి వస్తాయి. సహ ధర్మచారిణులు. పైజామా కట్టుకొన్న భార్య. లాల్చీపైన పడుతున్న ప్రేయసి. అవెక్కడి ఆడపిల్లలో! నలిగిపోయి, ముడతలు పడి, రాత్రి తాకిడికి నలిగి, మెలిపడి కమిలిపోయి ముడుచుకుపోయినా పడుచుపిల్లల్లా ముసిముసి నవ్వులు నవ్వుతుంటాయి.

కవి కూర్చుంటూ మళ్ళీ ఆవులించాడు. వందలాది మంది కస్టమర్లకు చోటిచ్చిన కుర్చీ కూనిరాగం తీస్తూ కవిని కూర్చోమంది.

చిన్ని కస్టమర్ల దగ్గర ఆర్డర్లు తీసుకొంటున్నాడు. చిన్నిని చూడటం కవికిష్టం. కవిని పలకరించటం చిన్నికి సంతోషం.

'ప్లేటు ఇడ్లీ, ప్లేటు వడ, ఒక మసాలా, ఒక సాదా, ఒక ప్లేటు ఇడ్లీ వడా. ఒక ప్లేటు రెండు ఇడ్లీ సింగిల్ వడ, ఒక ప్లేటు రెండిడ్లీ రెండు వడ, ఒక రవ్వదోసె, ఒక టమేటో బాత్, ఒక ఊతప్పం. ఒక సెట్ దోసె. ఒక ఉప్మా దోసె, ఒక దోసె, ఒక ప్లేటు పూరీ, సెవెంటీ యంయం, ఒక పెసరట్ ఉల్లీ అల్లంనో ఒక కేసరీ బాత్, ఒక మైసూరు బజ్జీ, ప్లేటు మసాలా వడ. చిన్ని తీసుకొన్న ఆర్డర్లు కేకలు పెట్టి, లోపలి వాళ్లకు చెబుతున్నాడు.

కవి రోజూ చిన్ని ఇన్ని ఆర్డర్లు ఇవ్వటం అన్ని ప్లేట్లు తేవటం, అందరికీ సక్రమంగా ఇవ్వటం చూస్తూనే ఉన్నాడు. అయినా ప్రతిరోజు ఆశ్చర్యపడుతూనే ఉంటాడు.

'పోయిన నిద్రనే ఏలపోదు
చేసిన సంసారమే ఏల చేతు
తినిన అన్నమే ఏల తిందు

కవి గొణుగుతూనే ఉన్నాడు. 'తిన్న అన్నం తింటం ఏంటి గురూగారు?' అన్నాడు చిన్ని.

'చిన్నీ! ఎవరేం ఆర్డరు చేశారో, వాళ్లకదే ఎలా ఇవ్వగలవురా?' అని కవి అడిగాడు.

'సర్వ్ చేశావంటే చిన్ని ముఖం చిన్నబుచ్చుకొంటాడు. సప్లయి చేశావంటే ఇష్టపడతాడు. ఇచ్చావంటే తెలుగు భాషా సంరక్షణ సమితి వాళ్లు సంతోషిస్తారు.

చిన్నికి సప్లయర్, పాసింజర్ పదాలు ఇష్టం. సర్వర్, కస్టమర్ పదాలు ఇష్టంలేదు కారణం తెలియదు.

'ఎవరేం కావాలన్నారో, అది వాళ్ల ముఖం మీద అచ్చుగుద్దినట్లు, రాసి ఉంటుంది. ముఖం చూస్తే రాత కనపడుతుంది. రాత చదవటం. అడిగింది ఇవ్వటం అంతే' అన్నాడు చిన్ని.

కవికి కుతూహలం పెరిగింది.

'చిన్నీ! నేనేం తింటానని నా ముఖం మీద ఏం రాసి ఉందో చెప్పు'

'గురూగారూ! ఇది కావాలిరా చిన్నీ అని మీరు చెబితే, అదే తీసుకొని వచ్చి, పది మందిలో అయినా, ఎంత హడావిడి ఉన్నా, మీరు చెప్పింది మీకు ఇస్తా'

'పోనీ నేను ఇవాళ ఏం తినాలో - తింటానో చెప్పు!'

'చెప్పనా? చెబుతున్నా గురూగారూ!'

'చెప్పరా?'

'పొగలెగసే, రవలుమిసే ఇడ్లీలు నాలుగు. గుంటూరు మిరపకాయల కారప్పొడి, తెనాలి ఆవునేయి, అంగలకుదురు అల్లం పచ్చడి. ఇంగువను మింగిన శంకరవిలాస్ స్పెషల్ సాంబారు తేవాలి! తేనా?'

'తే!'

'సరీగ్గా చెప్పానా?'

'నూటికి నూరు!'

'ఒక్క క్షణం!'

చిన్ని తూనీగలాగా లోనికి వెళ్లాడు. లేగదూడలా ఎగురుతూ వచ్చాడు.

చేతిలో తెల్లని ప్లేటు, పచ్చని అరిటాకు, మల్లెపూలు లాంటి ఇడ్లీ, కమ్యూనిస్టుల జండాలాంటి కారప్పొడి, పసుపు కుంకుమ కలిపిన రంగు వంటి అల్లంపచ్చడి. తెనాలి మూడు కాలవల్లో నీళ్లు పొంగి పొర్లుతున్నట్టు కారప్పొడి హద్దులు దాటి ప్రవహిస్తున్న నేయి - చిన్ని ఇంద్రధనుస్సును మోసుకొచ్చి పొగలెల్లుతున్న ఇడ్లీలు కవి ముందుంచాడు.

తనను వరించిన నిద్రను తరిమేసి, తాను వరించిన ఇడ్లీలను పరిణయమాడటానికి మంగళసూత్రం వంటి చెంచాలు చేతుల్లోకి తీసుకొన్నాడు కవి. ముఖం నిండా పెళ్ళికళ. కొడుకు పెళ్ళవుతుంటే సంతోషించే తల్లిలాగా చిన్ని సంతోషంగా ఉన్నాడు.

ఉదయం, పదిగంటల్ని తిని బిల్లు చెల్లించి తన పని తాను చూసుకోవటానికి వెళుతూ ఉంది. కస్టమర్ల రాకపోకలు సన్నగిల్లాయి.

కవి ఇడ్లీలను సున్నితంగా సుతారంగా తింటున్నాడు, ఎంత సొగసో! ఎంత షాకో!

చిన్ని అంత మంది అడిగిన అన్ని పదార్థాలు, అంత జాగ్రత్తగా గుర్తుంచుకొని తెచ్చి ఎవరిది వాళ్లకివ్వటం చూస్తే కవికి చాలాకాలంగా ఆశ్చర్యంగా ఉంటూనే ఉంది. 'ఏమి వీని అవధానం?' అనీ అనుకొన్నాడు. ఎంత గుర్తు? ఎంత నేర్పు! అష్టావధాని, శతావధాని, సహస్రావధాని అయ్యేవాడే చదువుకొని ఉంటే.

'చిన్నీ! చదువుకోకూడదటరా?'

'చదువుకోవచ్చు'

'ఎందుకు చదువుకోవు?'

'ఎవరు చదివిస్తారు? - అమ్మను నాన్న వదిలేశాడు, కానీ

క్షయ, దగ్గు, మంచం ఆమె శరీరాన్ని వదలలేదు. కానీ గురూగారూ! మీరు యమ్మే చదివారు. గోల్డు మెడలుంది. ఎవరు పిలిచి ఉద్యోగం ఇచ్చారు? కమ్మని కవిత్వం వ్రాశారు. వ్రాస్తారు. ఎవరు పిలిచి పిల్లనిచ్చారు? మీకు పాతికేళ్లు వచ్చాయి. ఇంకా అమ్మానాన్నలే పల్లె నుంచి డబ్బు పంపాలి. ఏం ప్రయోజనం? మీరు రోజూ ఇడ్లీలే తింటారు. పూరీ ఎప్పుడు? మసాలా దోసె ఎప్పుడు? విజిటబుల్ బిరియాని ఎప్పుడు? మీరు తినగలరు, తినరు. ఎందుకు? డబ్బు! డబ్బుండాలి గురూగారూ! అది సంపాదించాలి. కష్టపడి! పని చేయాలి! ఎంతకాలం తల్లిదండ్రులు పంపాలి? మా తల్లికి మందులు నేనే కొంటున్నా! ఈ హోటల్లో ఉండేవి అన్నీ. నాకు ఏది ఎంత కావాలో అంత. కడుపు నిండా తింటున్నా మీ మాటలే గురూగారూ! మీరు కవిత్వం వ్రాస్తారు! నేను కవిత్వంగా బతుకుతా! సరేనా? ఇడ్లీ చల్లారిపోతుంది దాని పని పట్టండి. మీ కాఫీ మీకు - ఇదుగో - తెచ్చేస్తున్నా?' తుర్రుమని చిన్ని లోనికి పోయాడు.

కవి ఆలోచనలో పడిపోయాడు.

చిన్ని కాఫీ తెస్తూ, పుస్తకాల సంచి తెచ్చాడు. కాఫీ తాగుతూ కవి పుస్తకాలన్నీ చూశాడు. పదో తరగతివి.

'ఎవరివి?'

'నావే!'

'ఎక్కడివి?'

'కొనుక్కున్నా!'

'ఎందుకు?'

'చదువుకోవటానికి!'

'స్కూలుకు పోతుంటావా?'

'పోను!'

'ఎప్పుడు చదువుతావు?'

'రాత్రి!'

'అర్థమవుతాయా?'

'తెలుగు - సులభం. లెక్కలు - మాదిరి లెక్కలు ఉంటాయి, ఇంగ్లీషు - కూడబలుక్కుంటూ మీ మాటలు వింటా - తెలియని వాటిని అడుగుతా! సోషల్ - హోటల్ కష్టమర్లే! సైన్సు మా వంటగదే- మనుషులు కూరగాయలు ఆకుకూరలు కందులు మినుములు పెసలు, సెనగపిండి మైదా పిండి ఇదంతా మేమంతా జంతుశాస్త్రం. మావన్నీ బోటనీ, మేం చేసే పని భౌతికశాస్త్రం, సిద్ధమయ్యే పదార్థాలు రసాయన శాస్త్రం. వంటగదే ప్రయోగశాల. వంటాయన నా అయ్యవారు. హోటలాయనే హెడ్‌మాస్టరు. హోటలే నా స్కూలు హోటలే నా హాస్టలు హోటలే అమ్మా నాయన.

కవి బిత్తరపోయాడు. ఇంగ్లీషులో మాట్లాడాడు. లెక్కల్లో, సైన్సులో, సోషల్లో పలకరించాడు. బదులాడటం విన్నాడు. తెలుగు జోలికి పోలేదు. కవిత్వం చెబుతాడని భయపడ్డాడో, కవిత్వం చెప్పి చెడిపోతాడని దిగులుపడ్డాడో, తెలియదు.

'చిన్నీ, నువ్వు నాకు తమ్ముడివిరా!'

'గురూగారూ! మీరు నాకు గురూగారే! అన్న కాదు.'

'ఏం?'

'మీ తిండి మీరు సంపాదించుకొని, మీకిష్టమయింది మీ స్వార్జితంతో తింటే నాకు మీరు - గురూగారూ! అన్నగారు అవుతారు?'

కవి మళ్లీ బిత్తరపోయాడు. నోటి వెంట మాట రాలేదు. వెంటాడుతున్న, పదయినా వదలని నిద్ర పటాపంచలయింది.

చిన్ని నుదుటి మీద సూర్యుడు కనిపించాడు కవికి. చిన్ని కుంకుమబొట్టు తడుం కొన్నాడు.

గల్లాపెట్టె కాడ నుంచి యజమాని లేచి వచ్చి కవి ముందు కుర్చీలో కూర్చున్నాడు. చెంచురామయ్యకు డెబ్బై ఏళ్ళుంటాయి. ఏభై ఏళ్ల నుంచి ఆ కుర్చీలో ఆ బల్ల ముందు తానూ ఒక కుర్చీలా, బల్లలా సజీవంగా, అజీవంగా ఉన్నాడు. కదలికలేని బతుకు. నడుం నొప్పి. కాళ్లూ కీళ్లూ తీతలు. ఉదయం అయిదు గంటలకే వస్తాడు. రాత్రి పది గంటలకీ ఇంటికి పోతాడు. బేంకులో డబ్బులు. ఇంట్లో పిల్లలు పెరుగుతున్నారు. బేంకు వాళ్ల డబ్బును, భార్యాపిల్లల్ని కాపాడుతూ ఉన్నారు. బేంకు వాళ్ల భార్యను ఇంటిని రక్షిస్తున్నారు. అంతకు మించి తానేమీ పట్టించుకోడు చెంచురామయ్య.

కవి ఏం చదువుకొన్నాడో, ఏం చేస్తుంటాడో చెంచురామయ్య తెలుసుకొన్నాడు. చెంచురామయ్యను గూర్చి కవి అంతా తెలుసుకొన్నాడు. ఆ రోగాలన్నీ మాయమయ్యే మందులు చెప్పాడు. వైద్యుల వివరాలు తెలిపాడు. ఆత్మీయుడై పోయాడు.

వాళ్లిద్దరి మాటల్లో చిన్ని నలిగిపోయాడు. అరిగిపోయాడు. కరిగిపోయాడు. మూడేళ్ల క్రితం చింకిబట్టలతో, చీమిడి ముక్కుతో, ఎండుడొక్కతో ఏమన్నా పెట్టమని అడుక్కోవటానికి హోటల్ ముందు నిలబడ్డాడు. పనిచేస్తే తిండి అంటే పనికి సిద్ధమయ్యాడు. చెప్పిన పనులన్నీచేశాడు. ఏం తింటావో తినమంటే ఏమీ తినలేకపోయాడు. పేగులు తిన్నగా ఉన్నట్లుగా లేవు. మడతలు పడి ఉంటాయి. అందులోకి ఏమీ పోలేదు. కానీ చిన్ని హోటల్ వదిలిపోలేదు. క్లీనర్‌గా పని చేశాడు. సర్వర్‌గా - అదే వాడి మాటల్లో సప్లయర్‌గా మారాడు. వంట గదిలో పనులన్నీ తెలుసు. పోయి మండలేదని నూనెపోసి మండించే వాళ్ళను మందలించేవాడు. వంట గదిలోంచి సంచుల్లోకి పోయే వాటిని కనిపెట్టేవాడు. బియ్యం, గింజలు, నూనెలు వీధిలోకి పోవటం చూశాడు. యజమాని పరిస్థితుల్ని చక్కదిద్దుకొనేటట్లు చేశాడు. రోలూ రుబ్బుడు పాత్రం మార్పించి గ్రైండర్ తెప్పించేట్లు చెప్పాడు. పొయ్యి పొగ కట్టెలు బదులుగా సిలండర్లు స్టౌలు వచ్చేట్లు చూశాడు. వాడికి అలవిమాలిన తెలివి. వల్లమాలిన నీతి నిజాయితీ. దొంగతనం లేదు. అబద్ధమాడడు. గొడ్డులాగా మేయడు. రోజుకు రెండుసార్లు స్నానం. శుభ్రంగా బట్టలు తుక్కొంటాడు. మిగతావాళ్లలాగా సినీమాలకు పోడు. షికార్లు లేవు. మిత్రులున్నారు. కబుర్లుండవు.

చెంచురామయ్య, తల్లి మందులకు డబ్బు కావాలంటే చిన్ని ఎంత అడిగినా, ఇస్తూనే ఉన్నాడు. ఎంతో అడిగేవాడు కాడు చిన్ని. పుస్తకాలకు డబ్బులు కావాలంటే వెంటనే ఇచ్చేవాడు. ఎకవుంట్లు వ్రాసే పని చెప్పి చూస్తే బాగా చేస్తూ ఉంటం చెంచురామయ్యను ఆశ్చర్యపరచింది. కొడుకును చూచుకొన్నట్లు చూచుకోసాగాడు. ఇంట్లో కొడుకులు మాత్రం చదువుకొంటున్నారు. వాళ్ళకు ఎకవుంట్లు రాయటం చేతకాదు. హోటల్ కొడుకు మాత్రం స్కూలుకు పోడు. కానీ వేలు చూపితే చేయి పట్టుకొంటాడు. చిన్ని ఎకౌంట్లు బాగా నేర్చుకొన్నాడు. రోజువారీ జమాఖర్చులు, నెలకు ఆదాయం తేల్చి చెప్పగలుగుతున్నాడు.

శంకరవిలాస్‌లో కష్టమర్లు తగ్గిపోయారు. మొత్తం మీద అన్ని టేబిళ్ల దగ్గరా పది మంది కంటే ఎక్కువ లేరు.

కవి ఉన్న టేబిల్ దగ్గర్నుంచి చిన్ని తన పుస్తకాల సంచి తీసుకొని లోనికి పోబోతున్నప్పుడు లేబరోళ్లు బిలబిలమంటూ చొరబడ్డారు. వాళ్లు నలుగురు నాలుగువైపులా కమ్ముకొన్నారు.

వాళ్లు లోనికి రాగానే చెంచురామయ్య గల్లాపెట్టె దగ్గరకు నడిచాడు. చిన్ని సంచితో సహా కవి ఎదురుగా కుర్చీలో కూర్చున్నాడు.

'కుర్చీలో కూర్చున్నందుకు, మీ ఎదుట కూర్చున్నందుకు నన్ను క్షమించండి'

కవికి ఏమీ అర్థంకాలేదు. 'ఏమైనా పాఠం చెప్పాలా?' అన్నాడు.

'మీ చేత పాఠం చెప్పించుకొనే అదృష్టం కలిసి వస్తే ఎంతో ధన్యుణ్ణి'

ఈ లోపల హోటల్లో పని చేస్తున్న చిన్న పిల్లలు పారిపోయారు. పెద్దవాళ్ళు ఎవరి పనుల్లో వాళ్లున్నారు.

'మీ హోటల్లో పనిచేసే సర్వర్లు క్లీనర్లు ఏరి?' లేబరాఫీరు అడిగాడు.

'పదకొండు - పన్నెండు మధ్య సమయంలో వాళ్లకు విశ్రాంతి ఎక్కడెక్కడో ఉంటారు'

'చిన్నపిల్లలు ఎంతమంది మీ హోటల్లో పని చేస్తున్నారు?'

'ఎవరూ లేరు!'

అటెండెన్సు రిజిస్టరు చూపమంటే చూపాడు. వాళ్ల వయసులు ఇరవైకి పైనే ఉన్నాయి.

హెడ్‌కుక్కు అసిస్టెంటులు ముగ్గురు వంట గదిలోనే ఉన్నారు. వాళ్ళు కాక వండిన వాటిని ప్లేటుల్లో వేసి ఇచ్చేవాళ్లు ఇద్దరు. కాఫీ, టీ, బ్రూ బూస్ట్ కలిపి ఇచ్చేవాడు ఒకడు. వాళ్లంతా వాళ్ల స్థానాల్లో ఉన్నారు. సర్వర్లు అయిదుగురులో ఒక్కడే ఉన్నాడు. క్లీనర్లు నలుగురూ లేరు.

'వీళ్ళంతా ఏరి?'

'వాళ్లకిప్పుడు రెస్ట్'

లేబరాఫీసరు చిన్ని దగ్గరకు వచ్చాడు.

'నీ పేరేమిటి?'

'చిన్ని!'

'ఏం చేస్తూంటావు క్లీనరా? సర్వరా?'

'క్లీనరూ కాదు. సర్వరూ కాదు. అయినా సర్వరేంటి? సప్లయరు అనలేరా?'

'ఏం సర్వరంటే?'

'ఎవడూ మనకు సర్వ్ చేయడు. మనకు కావలసింది వాళ్లు సప్లయి చేస్తారు'

'అహ! అలాగా! ఏం చదువుతున్నావు?'

'టెన్త్'

'టెన్తా? నీ వయసు ఎంత?'

'పన్నెండేళ్లు దాటింది. పదమూడో ఏడు జరుగుతూ ఉంది'

'ఇంత చిన్న వయసులో పదా? ఏ స్కూల్లో?'

'గురవయ్యలో'

'ఏయి నీ పుస్తకాలు?'

చిన్ని సంచి లేబరాఫీసరుకు అందించాడు. ఆఫీసరు పుస్తకాలన్నీ చూశాడు. అన్నింటి మీద చిన్ని పేరు. ఎల్.చిన్ని. బి.సెక్షన్. నంబరు 10. టెన్త్ క్లాసు. మాజేటి గురవయ్య హైస్కూలు, బ్రాడీపేట, గుంటూరు' అని ఉంది.

'పదమూడేళ్లకే పదిలోకి వచ్చావా? బాగా చదువుకో! అభివృద్ధిలోకి వస్తావు'

లేబరాఫీసరు, జవాన్లు వెళ్ళిపోయారు. పసిపిల్లలెవరూ ఈ హోటల్లో పని చేయటం లేదని రాసుకొని మరీ వెళ్ళిపోయారు

లేబరోళ్లు వెళ్లగానే చిన్ని కుర్చీలోంచి లేచి నిలబడ్డాడు.

కవికి ఆశ్చర్యంగానే ఉంది. 'నీ పేరు చిన్ని కదా, ఎల్. ఏమిటి' అని అడిగాడు.

(మిగతా 19వ పేజీలో)

(9వ పేజీ తరువాయి)

'అందరి పేర్ల ముందు ఇంగ్లీషు అక్షరాలలో కనీసం ఏదో ఒకటి ఉంటుంది కదా'

'ఉంటుంది. నిజమే మరి యల్ అనే ఎందుకు రాసుకొన్నావు? మీ ఇంటి పేరేమిటి?'

'నాకు తెలియదు'

'ఎల్ అంటే ఏమిటి?'

'లావు'

'లావు ఇంటి పేరా?'

'నా పేరు చిన్ని కదా. నేను లావుగా ఉంటాను కదా. అందుకని నేను లావు చిన్ని. ఎల్.చిన్ని'

'నీ పేరు చిన్నీనేనా?'

'తెలియదు. అందరూ అలాగే పిలుస్తున్నారు అమ్మ కూడా అంతే!'

'చిన్ని ముద్దు పేరు అయి ఉంటుందిరా. అసలు పేరు ఏదో ఉంటుంది'

'గురూగారు. ఏ పేరయితే ఏముంది సార్ శరీరం మీద ఒక చెమటచుక్క. నోట్లోకి ఒక మెతుకు ఇంతే కద బతుకు'

కవికి కళ్లు తిరిగినట్లయింది.

'ఏరా చిన్ని కవిత్వం చెబుతున్నావు?'

'నన్ను తమ్ముడన్నారు గదా గురూగారు. అన్న విద్య అంతయినా అబ్బదా? గురూగారూ! నేను చెప్పింది జీవితం, మీరు కవిత్వం అనుకొన్నారు.'

'అవును చిన్ని. కవిత్వం అంత బాగా జీవితం కాని, జీవితం అంత సారభూతంగా కవిత్వం కానీ ఉంటే ఎంత బాగుంటుంది?'

'కవిత్వమా? వేదాంతమా? గురూగారూ!'

'నీ పుస్తకాల మీద పూర్తి పేరు. క్లాసు, నెంబరు, సెక్షను, స్కూలు అడ్రసు పూర్తిగా ఎందుకు రాసి పెట్టుకొన్నావు?'

'అదొక కల. అవన్నీ ఉండాలని కమ్మని కల. అవన్నీ ఉన్న సంచి కేరియరు తీసుకొని రోజూ స్కూలుకు పోవాలని కల. క్లాసులో కూర్చుని విని, ఇంటి దగ్గర చదివి నేర్చుకొని మంచి మార్కులతో పరీక్షలు పాసయి, అమ్మానాన్నల ముద్దులు, ముద్దులు తినాలని కల. ఎన్నో కలలు గురూగారూ. అన్నీ నెరవేరతాయా? పదో నంబరు, పదో తరగతి బతుకు పరిపూర్ణ సంఖ్యగా మారుతుందని కల.'

చిన్ని చేతిగుడ్డ తీసుకొని ముక్కు తుడుచుకొన్నాడు. కవి కళ్లు చెమ్మగిల్లాయి.

చిన్ని పుస్తకాల సంచి కళ్లకద్దుకొంటుంటే కవి అడిగాడు. 'నువ్వెందుకు అబద్ధమాడావు? నువ్వు అబద్ధమాడవనుకొన్నాను.'

'ఒక్క అబద్ధమాడాను. అమ్మకు మందులు కొనుక్కుపోగలను. నిజం చెబితే అమ్మకు మందులుండవు. నాకు అన్నం ఉండదు. పని ఉండదు. అడుక్కుతినాలి. సరేగానీ - మీకు పెళ్ళి చేయాలి కదా! నూరు అబద్ధాలు ఆడను'

'నీకు చదువుకోవాలని ఉంది కదా!'

'ఉంది!'

'బాల కార్మికుల్ని లేబరు డిపార్టుమెంటు తీసుకుపోయి, హాస్టల్లో ఉంచి, స్కూల్లో చేర్పి, భోజనం పెట్టి చదువు చెప్పిస్తారు. వాళ్ళ వెంట పోయి ఉంటే బాగుండేదేమో!'

'నిజమే గురూగారూ! అమ్మకు మందులు ఎవడు తెచ్చి ఇస్తారు? నా దగ్గర ఏ సర్టిఫికేట్లూ లేదు. నన్ను ఏ తరగతిలో చేర్చుకొంటారు! ఒకటిలోనా పదిలోనా? ఒకటిలో చేరిస్తే దూడల్లో ఎద్దులాగా ఉంటా. పదిలో చేరిస్తే - నేను అర్జుణ్ణే అయినా, సర్టిఫికెట్లు లేని పాపాన, ప్రపంచం ప్రాణాలు పోతాయి. హాస్టల్లో వాళ్లు పెట్టే అన్నం అడుక్కు తినేవాళ్లు కూడా తినరు. అంత హీనంగా ఉంటుంది. హోటల్లో ఇన్ని రకాల పదార్థాలు రుచి తెలిసిన నేను దాన్ని అసలు తినలేను. అక్కడ ఉండలేను. ఒక పసివాడు పనివాడు అయిందాకా ఊరుకొని, వాడు చదువుకు దూరమై, ఏదో సంపాదించుకొంటున్నప్పుడు పూనుకొని వాణ్ణి రెండింటికీ చెడ్డవాడినిగా చేయటానికి వీళ్లు రావటం నాకెందుకో బాధగా ఉంది.'

బాలబాలికలు పసితనంలో కార్మికులుగా మారితే, వాళ్ల శారీరక మానసిక వికాసం రావలసినంత రాక, ఉండవలసినంత ఉండక, ఉన్నదంతా ఊడ్చిపెట్టుకుపోయి, వీళ్లు అతి బాల్యంలోనే వృద్ధాప్యం వచ్చి, రోగులై, బాధలై, కన్నీళ్లై, ఉత్తమ పౌరులు కావలసిన నాళ్లు మహోత్తమ రోగులై, ఊపిరాడని జీవులై, కడుపుకాలే ప్రాణులై, పసితనంలోనే పసి శవాలై పోవటం దేశానికి మేలు కాదు కదా!'

'గురూగారూ! స్వప్నాలు, సౌందర్యాలు దేవతలు ప్రేయసులు, ప్రేమలు మాత్రమే మీ ఆలోచనలో ఉంటాయనుకొన్నాను కానీ, మీరు కూడా బాధలు, కన్నీళ్ళు రోగులు శవాలు గురించి ఆలోచిస్తారనుకోలేదు'

నాకు తల్లిదండ్రుల ముద్దు మురిపాలు లేవు. మాట మంచిదయితే ఊరు మంచిదన్నట్లు మీ అందరి ప్రేమ హోటల్ పాసింజర్ల ప్రేమ అద్భుత వరం-

పసివాడు అలవిమాలిన పనిచేస్తే కుంగిపోవటం నిజమే. కానీ ఈ పని అలవిమాలింది కాదు. ఆనందంగా చేసేదే. ఈ తిరగటం అరవటం, అటూ ఇటూ పరుగెత్తటం చిన్నపిల్లల ఆటవంటిదే. చిన్నపిల్లలకు ఆటపాటలు కావాలి కదా-

చదువుకొనే వయసులో చదువుకోకపోవటం అన్యాయమే. హోటల్లో ఎంతమంది జనం. ఎన్ని రకాల జనం. ఎన్ని మనస్సులు. ఎన్ని మాటలు. ఎంత చదువు. ఎంత విద్యావంతుడయినా పుస్తకాలు చదవటం మాని జీవితం చదవటం ప్రారంభించాలి కదా! ఆ జీవితాన్ని చదివేందుకు హోటల్ మంచి పాఠశాలే. పుస్తకాల చదువు ఉండదు కానీ, ఇక్కడ బతుకు చదువు ఉంది. మీరు పుస్తకాల చదువు కావాలన్నారు కదా. ఇదిగో పుస్తకాల చదువు' అంటూ సంచి చూపించాడు చిన్ని.

కవి ఏమీ మాట్లాడలేకపోయాడు. స్కూలులో కళాశాలల్లో చదివితే డిగ్రీలు వస్తాయి. ఉద్యోగాలు దొరుకుతాయి. కాలం మారింది. మంత్రాలకు చింతకాయలు రాలనట్లే డిగ్రీలకు ఉద్యోగాలు దొరకటంలేదు. ఏదైనా నైపుణ్యం ఉంటే బతుకుతెరువు ఉంటుంది. చిన్నికి బతుకుదెరువు ఏర్పడింది. క్రమంగా నైపుణ్యం కూడా తన పరిధిలో తాను సంపాదించుకొంటున్నాడు.

'పసితనం బలి కాకూడదు కదా!'

'కాకూడదు!'

'బాల్యంలో ఆటపాటలతో గడవాలి కదా!'

'గడవాలి!'

'బాల్యం జీవితానికి పునాది కావాలి కాని కట్టడమే కారాదు కదా!'

'కారాదు. గురూగారూ! బాల్యం అందరికీ బంగారు స్వప్నంగానే ఉండాలి. అమ్మానాన్నలుండాలి. ఆటపాటలుండాలి. చదువు సంధ్యలుండాలి. శారీరక మానసిక వికాసం ఉండాలి. బాలబాలికలు ఉత్తమ పౌరులుగా పెరగాలి. అంతా న్యాయమే.'

బాల్యం అందరికీ బంగారు స్వప్నంగానే ఉండాలి. అమ్మానాన్నలుండాలి. ఆటపాటలుండాలి. చదువు సంధ్యలుండాలి. శారీరక మానసిక వికాసం ఉండాలి. బాల బాలికలు ఉత్తమ పౌరులుగా పెరగాలి. అంతా న్యాయమే.

'మరి అన్యాయం ఏముంది చిన్నీ!'

'బాల్యంలోనే పని పాటలు చేయవలసిన దుర్గతి పట్టిన వాళ్ళకు, అమ్మానాన్నలు లేని వాళ్ళకు, ఆటపాటలు చదువు సంధ్యలు లేని వాళ్ళకు, ఏ వికాసం రానివాళ్ళకు, ఏది దారి? నన్ను అయిదేళ్ళకే ఎవరైనా పట్టుకొని ఉండవచ్చు కదా. అన్నం పెట్టి ఉండవచ్చు కదా. బడికి పంపి ఉండవచ్చు కదా. అమ్మానాన్నల ప్రేమ చూపి ఉండవచ్చు కదా. అడుక్కోకుండా చేసి ఉండవచ్చు కదా. ఎవరూ ఎందుకు ఏమీ చేయలేదు? ఇప్పుడెందుకు నన్ను పట్టుకుపోవటం? నా నోటికాడి కూడు పారేయటం? పనిపిల్లలుగా మారబోతున్న పిల్లల్ని కనిపెట్టి కాపాడితే మంచిది. బిచ్చగాళ్ళుగా వీధి బాలలుగా, భవిష్యత్తు దొంగలుగా హంతకులుగా మారబోతున్న వాళ్లను బాల్యంలోనే చేరదీయాలి. అది రక్షించటం. నన్ను తీసుకుపోతే ఇది శిక్షించటం. నేను పుట్టగానే నన్ను పట్టుకుపోయి ఉండవలసింది. మా అమ్మానాన్నల ఆరోగ్యం బాగా ఉండేట్టు చేసి ఉండవలసింది. మా అమ్మానాన్నల పేదరికం నిర్మూలించి ఉండవలసింది. ఇప్పుడా నన్ను రక్షించటం - ఆ పేరుతో హింసించటం. చేతులు కాలి పదేళ్లు దాటింది. ఇప్పుడు నాకు ఆకులెందుకు? అప్పుడయినా అవి అక్కరలేదు. నా చేతులు కాదు, జాతి దేశం, చేతులు కాలకుండా చూడవలసింది. బాల కార్మికుల్ని ఉద్ధరించటం కాదు. బాలల్ని కార్మికుల్ని కాకుండా చూస్తే చాలు. ఈ రైలు తెనాలి. ఆ రైలు నరసరావుపేట ఆ రైలు మాచెర్ల బయలుదేరతాయి. వాటిని అలా వెళ్ళి పోనీయాలి. మధ్యలో ఆపకూడదు. వెనక్కు మరల్చకూడదు. ప్రయోజనం ఉండదు. పైగా ప్రమాదం ఉంటుంది. ప్రమాదం జరక్కుండా శ్రద్ధమని పెద్ద ప్రమాదం సృష్టించకూడదు.'

కవి పైకి లేచాడు. చిన్నిని పొదివి పట్టుకొన్నాడు. కళ్లలో నీళ్లు కారుతున్నాయి. ముక్కు ముఖం అదురుతున్నాయి. కన్నీళ్ళు కారి చెంపల మీద జారుతున్నాయి. హత్తుకొన్నాడు. ముద్దు పెట్టుకున్నాడు. దించలేదు. చిన్ని దిగాలని చూడలేదు. అన్న వంటి గురూగారి ఆలింగన సుఖం అనుభవిస్తున్నాడు. ఇద్దరూ ఇద్దరి కళ్లు తడుస్తున్నారు.

చెంచురామయ్యకు పట్టరాని దుఃఖం సంతోషం కలగలిసిపోయాయి.

మధ్యాహ్నం పన్నెండు గంటలు దాటింది. సూర్యుడు నడినెత్తి మీదికి వచ్చాడు. నెత్తి చురచురలాడుతూ ఉంది. చెంచురామయ్య తలలో వెలుతురు పుట్టింది.

ఒకరిద్దరు వస్తున్నారు. స్వీటు తిని, హాట్ నమిలి, కాఫీ చప్పరించిపోతున్నారు.

లేబరోళ్లు వచ్చినప్పుడు పారిపోయిన సర్వర్లు - ఆదే సప్లయర్లు - క్లీనర్లు నెమ్మది నెమ్మదిగా శంకరవిలాస్‌లోకి చేరుకొన్నారు.

హోటల్ మళ్ళీ నిండుగా ఉంది. చెంచురామయ్య చిన్ని దగ్గరకు పోయాడు. వాడింకా కవి ఆలింగన సుఖంలోనే ఉన్నాడు. ఇద్దరి భుజాలు పట్టుకొన్నాడు. చెంచురామయ్య 'కేసు లేకుండా కాపాడావురా చిన్ని నాన్నా!' అన్నాడు. కవితో చెప్పాడు. 'చిన్నికి ఈ హోటల్ని నడిపే పూర్తి శక్తి సామర్థ్యాలున్నాయి' కవి ఆనందంలో ఆశ్చర్యంగా చూస్తూంటే చిన్ని అన్నాడు. 'వయసు లేదు.' 'వయసుదేముందిరా. ఈ హోటల్ నడిపే అన్ని తెలివితేటలు నీకున్నాయి. నాకు విశ్రాంతి ఇవ్వరా! నీకు మాట సహాయం నేనెప్పుడూ చేస్తూనే ఉంటానురా.'

'హోటలు నడపగలను. ఒప్పుకొంటాను. కానీ వయసు చాలదు. అనుభవం చాలదు. తండ్రి వంటి మీకో మాట చెప్పనా?'

'చెప్పు!'

'హోటల్ అంతా నేను చూసుకొంటాను. గల్లాపెట్టె అన్న చూచుకొంటాడు. మీకు పూర్తి విశ్రాంతి. హోటల్ మీది. మేం మీ జీతగాళ్ళం.'

'కాదు కొడుకులు - మీరూ భాగస్థులు'

'మీరు హోటలు పాసింజరు అయితే - గురూగారూ! గల్లా పెట్టె బల్ల దగ్గర కుర్చీలో కూర్చుంటే - అన్నగారు. మీరు నాకు గురూగారా? అన్నగారా?'

'అన్నగారే' అన్నాడు చెంచురామయ్య.

కవికి అర్థమయ్యేలోగా కుర్చీలో కూర్చోబెట్టారు. ఉద్యోగం వచ్చింది. కళ్ళు తిరుగుతున్నాయి. బిత్తరగా ఉంది. ఏడుపు వస్తూ ఉంది.

ఎదురుగా చేతులు కట్టుకొని నిలబడ్డ చిన్ని అన్నాడు.

'అన్నగారూ! మీరిక్కడ కూర్చున్నంతసేపు అక్షరాలు మర్చిపోండి. అంకెలు గుర్తుంచుకోండి. రూంకు పోయాక అంకెలు మర్చిపోండి అక్షరాలతో ఆడుకోండి'. ★